

Biuletyn Ośrodka Badań Azji
Centrum Badań nad Bezpieczeństwem
Akademii Sztuki Wojennej

Numer 32 | październik-listopad 2019

The Bulletin of the Asia Research Centre

Centre for Security Studies

War Studies University

Volume 32 | October-November 2019

Redakcja: Krzysztof Iwanek

Autorzy tekstów: Łukasz Sarek, Łukasz Przybyszewski, Krzysztof Iwanek

Ośrodek Badań Azji
Centrum Badań nad Bezpieczeństwem
Akademia Sztuki Wojennej
al. gen. A. Chruściela „Montera” 103
00-910 Warszawa

Tel.: 261-814-484
E-mail: osrodekbadanazji@akademia.mil.pl
Twitter: [@osrodekazji](https://twitter.com/osrodekazji)

Wszelkie opinie i uwagi na temat publikacji proszę przesyłać na ww. adres e-mail.

Spis treści

Spis treści	3
Podsumowania tekstów	5
Współpraca Poczty Polskiej z China Post	
<i>Łukasz Sarek</i>	9
Zamieszki w Iraku i Libanie a ich znaczenie dla Iranu	
<i>Łukasz Przybyszewski</i>	19
Otwarcie indyjskiego rynku węgla na inwestycje zagraniczne	
<i>Krzysztof Iwanek</i>	27
English summaries	33

Podsumowania tekstów

Współpraca Poczty Polskiej z China Post

Łukasz Sarek

W 2017 r. Poczta Polska (PP) podpisała z China Post porozumienie dotyczące transportu przesyłek drogą lądową z portu przeładunkowego w Małaszewiczach do 30 państw europejskich. Ekspansja zagraniczna Poczty Polskiej miała być jednym z trzech filarów nowej strategii rozwoju grupy na lata 2017–2021. Jednym z głównych celów działań spółki miała być koordynacja wymiany handlowej między Azją a Unią Europejską i stworzenie hubu logistycznego dla e-commerce na Nowym Jedwabnym Szlaku. Jednym z istotnych źródeł przychodów dla Poczty Polskiej miały stać się dochody z opłat tranzytowych za przesyłki przychodzące z Chin i dostarczane przez PP do innych państw europejskich. Na realizację inwestycji związanych z tym celem Poczta Polska chce przeznaczyć ok 1,3 mld PLN.

Rozwój transgranicznego e-commerce był przyczyną gwałtownego wzrostu przesyłek z państw azjatyckich – przede wszystkim z Chin – do Polski i innych krajów. Najpopularniejsza chińska transgraniczna platforma e-commerce, AliExpress, szybko zwiększa swoją obecność na polskim rynku. Polskie platformy e-commerce oraz polscy przedsiębiorcy prowadzący sprzedaż w tym kanale wskazują, że chińscy eksporterzy korzystają z istotnych przewag, które można traktować jako naruszające uczciwą konkurencję. Jednym z jej elementów jest możliwość wysyłania produktów z Chin do Polski przy bardzo niskich kosztach przesyłki lub bezpłatnie. Drugim jest notoryczne omijanie przez chińskich sprzedawców i chińskich odbiorców danin publicznych nakładanych na towary importowane do Polski. Mimo pewnego wzrostu ściągłości należności – głównie w wyniku większego poboru podatku VAT – wciąż są to kwoty stosunkowo niewielkie. Jest tak zarówno w porównaniu do szacowanej luki w VAT z tytułu omijania danin jak również w porównaniu do wartości planowanych inwestycji Poczty Polskiej. Ponadto dochodowość doręczania przesyłek chińskich na terenie Polski (których liczba ostatnio szybko rośnie) budzi wątpliwości.

Wobec zasadnych obaw o co najmniej niską rentowność wskazane byłoby upublicznienie przez PP kluczowych danych pozwalających na choćby przybliżone szacunki. Polskie władze powinny dążyć do reformy systemu opłat pocztowych w kierunku wyrównania opłat za doręczenie czyniąc to zarówno na forum unijnym jak również na innych forach międzynarodowych, szczególnie w ramach UPU. Poza usunięciem nieuczciwego uprzywilejowania chińskich sprzedawców mogłoby to również zwiększyć dochody Poczty Polskiej. Wskazane byłoby również podjęcie przez PP działań ułatwiających polskim eksporterom sprzedaż produktów na chińskim rynku w kanale e-commerce, szczególnie w oficjalnym zatwierdzonym przez chińskie władze modelu Cross Border E-Commerce (CBEC).

Zamieszki w Iraku i Libanie a ich znaczenie dla Iranu

Łukasz Przybyszewski

Zamieszki w Iraku oraz Libanie rozpoczęły się odpowiednio 1 oraz 17 października i w chwili pisania niniejszego komentarza wciąż trwają. Dotychczas bardziej krwawe były te w Iraku – odnotowano ponad 300 zabitych oraz ok. 15 tys. rannych. Rozruchy w tych krajach są pokłosiem podziałów społeczno-gospodarczych oraz wyznaniowych wyrosłych na gruncie konfliktów, a także wadliwych strukturalnie i funkcjonalnie gospodarek. Zamieszki będą w porównaniu do podobnych wydarzeń w przeszłości prawdopodobnie prowadziły do bardziej istotnych zmian politycznych, choć niekoniecznie ustrojowych. Z powodu znaczenia ww. państw dla polityki Iranu w regionie władze w Teheranie starają się w sposób zdystansowany wpływać na rozwój wydarzeń. Mają jednak ku temu ograniczone możliwości z powodu problemów finansów publicznych, a także z racji zamieszek, które wybuchły w Iranie na skutek podniesienia cen oraz reglamentacji paliw.

Z perspektywy Iranu terytoria Iraku i Libanu stanowią element buforowej linii „wysuniętej obrony”, która pozwala utrzymywać konflikty z rywalami w regionie z dala od granic Iranu. Władze w Teheranie mają znacznie mniejszy wpływ na sytuację w Libanie niż w Iraku. W Iraku zaś Teheran prawdopodobnie popiera przewodzącego demonstracjom duchownego szyickiego Mughtadę as-Sadra, który podziela z Iranem pogląd, iż wojska amerykańskie powinny opuścić tak Irak, jak i region. As-Sadr jest komunizującym

nacjonalistą cieszącym się poparciem spauperyzowanych mas sztyckich zamieszkujących tereny, na których znajdują się znaczne złoża węglowodorów. Część z tych obszarów tworzy także korytarz do eksportu tych nośników energii drogą morską. Można z dużą dozą prawdopodobieństwa przyjąć, że wpływy Mughtady as-Sadra w Iraku będą się zwiększać. Ruch popierający tego duchownego najprawdopodobniej chce dzięki zamieszkom stać się nieodzownym ogniwem w chińsko-irackim planie odbudowy Iraku. Można przypuszczać, że Mughtadzie as-Sadrowi uda się przeforsować pozbawienie Adela Abdul-Mahdiego teki premiera.

Mimo rezygnacji Sada Haririego ze stanowiska premiera Libanu nie należy spodziewać się, że przestanie on odgrywać ważną rolę polityczną lub nie powróci do dotychczas sprawowanej funkcji. Kluczowe dla uzyskania zewnętrznej pomocy finansowej będzie wdrożenie odpowiednich reform i zabezpieczeń w systemie finansowym Libanu. Koniecznym elementem tych reform mogą okazać się zmiany personalne. Do czasu poprawy sytuacji gospodarczej oraz wdrożenia przynajmniej wizerunkowych zmian politycznych nastroje społeczne pozostaną napięte.

Obecnie nie ma przesłanek, które wskazywałyby na zagrożenie dla PKW w Libanie (UNIFIL) oraz PKW w Iraku.

Otwarcie indyjskiego rynku węgla na inwestycje zagraniczne

Krzysztof Iwanek

Pod koniec sierpnia br. rząd indyjski otworzył swój rynek wydobycia i handlu węglem na 100% BIZ. Na inwestycje otwarto także związaną z wydobyciem infrastrukturę przetwarzania węgla. Jest to istotna zmiana, gdyż wydobycie węgla kamiennego i brunatnego było już otwarte na 100% BIZ w 2017 r., ale tylko w formule *captive mining*. Oznaczało to, że przed nowymi reformami firmy zagraniczne mogły wydobywać węgiel w Indiach tylko na użytek swoich miejscowych zakładów (np. produkcji cementu czy stali), ale nie w celu sprzedaży na wolnym rynku. Podobnie do teraz zakłady przetwórstwa węgla nie mogły sprzedawać go na rynku.

Obecnie zmiany mają na celu przyciągnięcie do Indii inwestycji wielkich światowych koncernów węglowych, zarówno jeśli chodzi o ich kapitał, jak i doświadczenie i technologie.

Jak dotąd pozarządowi komentatorzy wyrażają wątpliwości co do tego, na ile te reformy wystarczą do osiągnięcia tego celu. Wskazują między na fakt, że na indyjskim rynku węgla dominuje państwowa firma Coal India Limited (CIL). Odpowiada ona obecnie za 81% węgla wydobywanego w tym kraju i ok. 67-68% węgla udostępnianego na indyjskim rynku. Firmom zagranicznym będzie zatem trudno rywalizować z jej cenami. Będą się ponadto musiały zmierzyć z nietransparentnym i podatnym na korupcję systemem aukcji bloków węglowych, a także innymi wyzwaniami biurokracji, np. procesem nabywania ziemi. Proces liberalizacji indyjskiego sektora węgla powinien ponadto iść w parze z jego modernizacją i to wydaje się jednym z celów rządu. To jednak oznaczałoby, że Nowe Delhi musiałyby nie tylko udostępnić nowe bloki węglowe zagranicznym podmiotom, ale także pozwolić im zaangażować się na już eksploatowanych obszarach, np. w nierentownych kopalniach. To jednak wymuszałoby dalsze łamanie dominacji CIL.

To państwowe przedsiębiorstwo zapewne na długo utrzyma swoją przewagę, a działające w jego zakładach związki zawodowe już teraz sprzeciwiają się reformom. Rząd indyjski jednak zapewne zignoruje te protesty. Firmy zagraniczne mogą jednak liczyć na to, że prywatne koncerny indyjskie dążą do partnerstwa z nimi, także na rynku węgla. Niektóre z największych przedsiębiorstw indyjskich są już teraz aktywne w tym sektorze, jak i pozostają w dobrych stosunkach z obecnym rządem (np. Adani Group). Należy zatem ostrożnie przeanalizować, na ile obecne zmiany otwierają szanse dla polskich firm.

Współpraca Poczty Polskiej z China Post

Umowa z China Post i strategia Poczty Polskiej

22 września 2017 r. Poczta Polska podpisała z China Post wstępne porozumienie dotyczące transportu przesyłek drogą lądową z portu przeładunkowego w Małaszewiczach do 30 krajów europejskich¹. Ekspansja zagraniczna Poczty Polskiej miała być jednym z trzech filarów nowej strategii rozwoju grupy na lata 2017–2021. Od kilku lat istotny składnik przychodów poczty stanowi udział obrotu zagranicznego, konsekwentnie utrzymujący się na poziomie ok. 20%². Wynika to z wciąż rosnących wolumenów strumieni transgranicznych przesyłek e-commerce i to zarówno z kierunków europejskich jak i pozaeuropejskich. Jednym z trzech głównych celów działań spółki miała być koordynacja wymiany handlowej między Azją a Unią Europejską i stworzenie hubu logistycznego dla e-commerce na Nowym Jedwabnym Szlaku³. Według tych założeń jednym z istotnych źródeł przychodów dla poczty miały stać się dochody z opłat tranzytowych za przesyłki przychodzące z Chin i dostarczane przez PP do innych państw europejskich⁴. Dla realizacji tego celu w marcu 2018 r. w Lublinie otwarty został dedykowany przesyłkom z Azji w szczególności z Chin węzeł ekspedycyjno-rozdzielczy⁵. Jest to element szerszego planu zakładającego rozbudowę infrastruktury i rozwiązań dla obsługi importu z Chin. Na ten cel PP planowała w 2017 r. przeznaczenie ok. 1 mld PLN⁶. Na początku br. prezes PP potwierdził plany rozwoju infrastruktury i określił kwotę inwestycji na 1,3 mld PLN⁷. Zapowiedział także kontynuację strategii zaangażowania w obsługę importu z Chin⁸.

E-commerce motorem wzrostu liczby przesyłek

Chińskie władze wspierają rozwój transgranicznego e-commerce. Znaczną rolę w udzielaniu wsparcia odgrywają rządy lokalne. W mieście Xi'an przedsiębiorstwa, które wysyłają przesyłki kolejną do Europy e-commerce poprzez Poczta Chińską albo EMS mogą uzyskać subsydia na 15% kosztu przesyłki liczone wg ceny standardowej (firmy z reguły płacą mniej

na podstawie umów) do łącznej kwoty 1 mln RMB (ok 500 tys. PLN) na firmę⁹. Władze Zhenzhou mogą udzielić wsparcia w wysokości do 80 mln RMB (ok. 40 mln PLN) przedsiębiorstwom z branży e-commerce i subsydiować (do 30%) koszty ubezpieczenia od transakcji zagranicznych¹⁰. W 2017 r. chiński eksport detaliczny w kanale e-commerce transgranicznego wzrósł o 21,2% do 1,2 bln RMB (ok. 175 mld USD) i jest to 5,5-krotny wzrost od 2012 r.¹¹

Najpopularniejsza chińska transgraniczna platforma e-commerce AliExpress szybko zwiększa swoją obecność na polskim rynku. Alibaba, właściciel AliExpress, jak na razie traktuje Polskę wyłącznie jako rynek zbytu. Przedsiębiorstwo miało utworzyć centrum logistyczne w Polsce w ramach wejścia chińskiego spedytora WWL jako udziałowca do polskiej ATC Cargo¹², ale ta zapowiedź nie została zrealizowana. W końcu 2018 r. Alibaba ogłosiła utworzenie centrum logistycznego i ulokowanie jednej z europejskich siedzib w Liège w Belgii¹³, dokąd kieruje bezpośrednio pociągi z towarami z Chin¹⁴. Zamiast fizycznej obecności Alibaba jest coraz bardziej widoczna w przestrzeni cyfrowej poprzez platformę AliExpress. W sierpniu 2018 r. aplikacja mobilna AliExpress była poza pierwszą dwudziestką najpopularniejszych aplikacji mobilnych w Polsce¹⁵. We wrześniu 2019 była już na 15 miejscu z niemal 3,9 mln użytkowników wyprzedzając takie popularne rodzime platformy jak Allegro i OLX¹⁶, które mają odpowiednio 3,6 i 3,5 mln użytkowników¹⁷. Chociaż

w październiku spadła na 16 pozycję, równocześnie powiększyła zasięg do 4,1 mln użytkowników¹⁸, wciąż wyprzedzając polskich konkurentów. AliExpress ułatwia również zakupy umożliwiając płatności w złotych z polskiego konta bankowego za pomocą szybkich płatności w systemie PayU albo Przelewy24¹⁹. AliExpress zapowiada też dalszą ekspansję w Polsce²⁰ i nie można wykluczyć, że zostaną otwarte salony z wzorami produktów, które mogą być następnie zamówione online.²¹

Nieuczciwa chińska konkurencja

Rozwój e-commerce transgranicznego spowodował gwałtowny wzrost przesyłek z państw azjatyckich przede wszystkim z Chin do Polski i innych państw. Polskie platformy e-

commerce oraz polscy przedsiębiorcy prowadzący sprzedaż w tym kanale wskazują, że chińscy eksporterzy korzystają z istotnych przewag, które można traktować jako naruszające uczciwą konkurencję. Jednym z elementów jest możliwość wysyłania produktów z Chin do Polski przy bardzo niskich kosztach przesyłki lub bezpłatnie. Drugim elementem jest notoryczne omijanie przez chińskich sprzedawców i chińskich odbiorców danin publicznych nakładanych na towary importowane do Polski.

W wielu grupach produktowych dla większości towarów oferowanych polskim klientom na AliExpress i podobnych platformach dostępna jest opcja bezpłatnej wysyłki. W przypadku odzieży damskiej na ponad 7 mln 125 tys. wyników bezpłatna dostawa była oferowana dla 6 mln 546 tys. pozycji. W elektronice użytkowej zaś na 4 mln 713 tys. bezpłatna dostawa była możliwa dla 3 mln 563 tys. pozycji, a dla działu zabawki i hobby 3 020 tys. na 3 649 tys.²²

System rozliczania przesyłek pocztowych działający w ramach umów zawieranych przez członków UPU od dawna budzi kontrowersje. Państwa członkowskie UPU są podzielone na grupy ze względu pod kątem ich rozwoju gospodarczego. Opłaty pobierane przez przedsiębiorstwa pocztowe z państw zamożniejszych za dostarczenie na swoim obszarze przesyłek z państw mniej zamożnych – a jako takie traktowane były Chiny – są o wiele niższe niż pobierane za obsługę dostarczenia wysyłek nadawanych z państw zamożniejszych. Z punktu widzenia kosztów prowadziło to do faktycznego subsydiowania przesyłek z Chin i wielu państw azjatyckich. W wielu przypadkach wysyłka przesyłki pocztowej z Chin była znacznie tańsza niż koszt przesyłki na terytorium państwa, co budzi szczególne kontrowersje i było jednym z argumentów dla podmiotów wskazujących na konieczność reform systemu. We wrześniu pod groźbą wyjścia USA z organizacji br. UPU zgodziła się na zmianę zasad rozliczania. Od stycznia 2021 Stany Zjednoczone będą mogły pobierać od innych członków opłaty w ustalonej przez siebie wysokości, a nie według tabeli UPU²³. Pomimo faktu, że wiele innych państw – m.in. skandynawskie²⁴ – jest niezadowolonych z obecnego systemu jak na razie tylko Stanom Zjednoczonym powiodło się uzyskanie ustępstw. Europejskie stowarzyszenia branżowe – w tym dwa polskie: Izba Gospodarki Elektronicznej i Konfederacja Lewiatan – wystosowały we wrześniu list do władz

unijnych wzywając do reformy systemu opłat pocztowych obowiązującego w ramach UPU²⁵.

Należy zwrócić uwagę, że również europejskie organizacje konsumenckie wskazują na niekorzystne dla konsumentów zapisy regulaminów narzucanych przez AliExpress użytkownikom²⁶. Takie zasady także stawiają chińską platformę na lepszej pozycji w porównaniu do europejskich konkurentów. Ogromna i rosnąca popularność AliExpress wskazuje, że wielu konsumentów w Polsce chętnie korzysta z chińskiej platformy, preferując możliwość zakupu taniego produktu z bezpłatną lub bardzo taną przesyłką i realnym brakiem konieczności płacenia danin w postaci VAT czy ceł dla towarów o wyższej wartości.

Wątpliwe korzyści dla Poczty Polskiej

Poczta Polska nie ujawnia dokładnych danych dotyczących przychodów i dochodów z obsługi doręczania chińskich listów w Polsce oraz z tranzytu, uzasadniając takie postępowanie tajemnicą handlową. Według danych zanalizowanych przez Gazetę Wyborczą²⁷ na podstawie złożonego przez PP do UKE sprawozdania regulacyjnego za 2018 r.²⁸ wskaźnik zwrotu z kapitału dla przesyłek z Chin przechodzących w tranzycie przez Polskę wyniósł 221 proc. Tych przesyłek było jednak niespełna 14 tys. sztuk, podczas gdy wszystkich przesyłek pochodzących z Chin doręczanych na terenie Polski jest 14 mln (na łączną liczbę 47 mln przesyłek zagranicznych). Ani w sprawozdaniu dla UKE ani w sprawozdaniach finansowych PP nie wykazuje danych. Wskaźnik zwrotu kapitału z tych przesyłek na 2018 r. to minus 134 proc. w 2017 r. i minus 3011 proc. w 2018 r. Pomimo późniejszych zapytań ze strony mediów PP nie udzieliła bardziej szczegółowych danych i nie wyjaśniła przyczyn tak słabych wyników²⁹. Poczta Polska od kilku lat przynosi stratę netto, która za 2018 wyniosła 68 mln PLN w porównaniu do 35,5 mln w 2017 r.³⁰ Jej władze chcą we współpracy z China Post zainwestować znaczne kwoty, mimo że dotychczasowe wyniki nie wskazują jednoznacznie, że jest to rozwiązanie korzystne finansowo. Strategia zagraniczna PP skoncentrowana jest przede wszystkim na obsłudze strumienia przesyłek z Chin. Brak natomiast wyraźnej i zdecydowanej aktywności PP, która miałaby na celu wsparcie polskich przedsiębiorców w sprzedaży w kanale e-commerce do Chin. Takie działania podejmuje np.

poczta australijska, która otworzyła witrynę na jednej z chińskich platform e-commerce i organizuje łańcuch dostaw przesyłek do Chin³¹.

Przesyłki z Chin a daniny na rzecz Skarbu Państwa

W obecnym reżimie prawnym przesyłki zagraniczne są zwolnione z cła jeśli ich wartość rzeczywista nie przekracza 150 EUR. Towary przesłane do Polski są zwolnione z importowego podatku VAT, jeśli ich rzeczywista wartość jest poniżej 22 EUR, jednak zwolnienie nie dotyczy to towarów wysłanych w ramach realizacji zamówienia wysyłkowego³². W rzeczywistości w większości przypadków odbiorca przesyłki nie wnosi żadnych opłat, gdyż nadawcy często wskazują, że przesyłka jest prezentem, który do wartości 45 EUR jest traktowany jako prezent³³, a powszechną praktyką, nie tylko w Polsce, jest zaniżanie wartości przesyłek³⁴. W styczniu 2018 r. Poczta Polska podpisała porozumienie o współpracy z Krajową Izbą Skarbową, które miało przyspieszyć odprawę przesyłek dzięki standaryzacji procedur³⁵. Miało to jednocześnie zwiększyć liczbę przesyłek poddanych kontroli celno-skarbowej, a co za tym idzie dochody Skarbu Państwa z tytułu VAT i ceł. W grudniu w Lublinie powstał nowy oddział celny, który zajmuje się szczegółowymi kontrolami przesyłek z Chin³⁶. Przed jego powstaniem na terenie Polski działały trzy pocztowe oddziały celne: w Pruszczu Gdańskim, Warszawie i Zabrze. Ich lokalizacja nie dawała możliwości skutecznej obsługi zwiększonego napływu paczek drogą kolejową.

Według danych rośnie wartość importu i co za tym idzie wartość przychodów z tytułu VAT i ceł. W pierwszej połowie 2019 r. zadeklarowana wartość przesyłek pocztowych podlegających opodatkowaniu wyniosła 5,1 mln PLN, co przyniosło 1,18 mln PLN z tytułu VAT. W pierwszej połowie 2018 r. było to odpowiednio 4 mln PLN i 0,92 mln PLN³⁷. Wyniki utworzenia oddziału w Lublinie z punktu widzenia korzyści dla Skarbu Państwa do końca 2018 r. nie przyniosły jednak znaczących pozytywnych rezultatów. Według bardzo szacunkowych wyliczeń polskie władze przy pełnej kontroli przesyłek i pełnym nakładaniu podatków przez organy skarbowe mogłyby uzyskać kwotę ok. 2,1 mld PLN³⁸. Mimo pewnego wzrostu ściągальności należności – głównie z tytułu wzrostu poboru VAT – wciąż są

to kwoty stosunkowo niewielkie zarówno w porównaniu. Jest tak zarówno w porównaniu do szacowanej luki w VAT z tytułu omijania danin jak również w porównaniu do wartości planowanych inwestycji Poczty Polskiej. Autorzy internetowych poradników na temat zakupów na AliExpress również podkreślają niewielki odsetek kontrolowanych przesyłek i – co za tym idzie – niewielkie ryzyko konieczności uiszczenia danin publicznych³⁹.

Problem niewystarczającej ściągalsności danin publicznych z tytułu transgranicznej sprzedaży w kanale e-commerce dotyczy nie tylko Polski. Borykają się z nim również inne państwa członkowskie. UE szacuje, że luka z 5 mld EUR w 2017 wzrosła do 7 mld EUR w 2020.⁴⁰

Wnioski

Poziom korzyści z realizowanej w obecnym kształcie współpracy Poczty Polskiej z China Post budzi kilka wątpliwości. O ile dochody Poczty Polskiej z tytułu organizacji tranzytu przesyłek zagranicznych w świetle publicznie dostępnych informacji wydają się być dość wysokie, to dochodowość doręczania przesyłek chińskich na terenie Polski jest już dużo mniej oczywista. Zwiększenie wolumenu przesyłek z Chin jest spowodowane różnymi czynnikami, z których bardzo istotnymi są również bezpłatność lub niezwykle niski koszt przesyłek, a także faktyczna możliwość uniknięcia ponoszenia danin publicznych przez użytkowników. Czynniki te sprawiają, że napływ chińskich produktów w kanale e-commerce, który w przeważającej części obsługuje Poczta Polska, oparty jest na zasadach, które można traktować jako naruszenie zasad uczciwej konkurencji i który narusza interesy polskich przedsiębiorców. Model biznesowy PP oparty jest przede wszystkim na obsłudze przesyłek z Chin nadawanych przez chińskich sprzedawców. Brak efektywnych działań, które ułatwiłyby dostęp do chińskiego rynku polskim sprzedawcom.

Brak upublicznionych danych dotyczących rentowności obsługi przesyłek z Chin przez PP uniemożliwia rzetelną ocenę zasadności przyjętej przez PP strategii z punktu widzenia korzyści dla przedsiębiorstwa. Wobec zasadnych obaw o co najmniej niską rentowność wskazane byłoby upublicznienie przez PP kluczowych danych pozwalających na choćby

przybliżoną ocenę rentowności. Polskie władze powinny dążyć do reformy systemu opłat pocztowych w kierunku wyrównania opłat za doręczenie, czyniąc to zarówno na forum unijnym jak również na innych forach międzynarodowych, szczególnie w ramach UPU. Poza usunięciem nieuczciwego uprzywilejowania chińskich sprzedawców mogłoby to również zwiększyć dochody PP. Wskazane byłoby również podjęcie przez PP działań ułatwiających polskim eksporterom sprzedaż produktów na chińskim rynku w kanale e-commerce, szczególnie w oficjalnym zatwierdzonym przez chińskie władze modelu Cross Border E-Commerce (CBEC).

Łukasz Sarek – analityk ds. gospodarki Chin w Ośrodku Badań Azji

¹ *Nowy Jedwabny Szlak staje się faktem – Poczta Polska podpisała porozumienie z China Post*, strona Poczty Polskiej, 25.09.2019, <https://media.poczta-polska.pl/pr/369861/nowy-jedwabny-szlak-staje-sie-faktem-poczta-polska-podpisala-porozumie> [dostęp: 22.11.2019].

² *Poczta Polska S.A. Sprawozdanie z prowadzonej rachunkowości regulacyjnej za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2018 r.*, serwis Urzędu Komunikacji Elektronicznej, https://bip.uke.gov.pl/gfx/bip/userfiles/k-kieliszczyk/wszystkie/sprawozdanie_poczty_polskiej__z_rachunkowosci_regulacyjnej_za_rok_2018.pdf [dostęp: 22.11.2019].

³ *Strategia Grupy Poczty Polskiej 2017-2021, strona Poczty Polskiej*, <https://media.poczta-polska.pl/pr/351601/silna-poczta-polska-dla-panstwa-klientow-i-pracownikow-nowa-strategia-rozwoju-do-2021-roku> [dostęp: 22.11.2019].

⁴ *Poczta Polska podpisała umowę z China Post. Będzie rozwoić chińskie towary*, Business Insider, 25.09.2017, <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/poczta-polska-podpisala-umowe-z-china-post/yrxy6z2> [dostęp: 22.11.2019].

⁵ *Nowy Jedwabny Szlak. W Lublinie otworzono pierwszy kontener z przesyłkami z Chin*, Lublin 112.pl, 15.03.2018, <https://www.lublin112.pl/nowy-jedwabny-szlak-stal-sie-faktem-lublinie-otworzono-pierwszy-kontener-chin-zdjecia/> [dostęp: 22.11.2019].

⁶ *Poczta Polska zainwestuje ok. 1 mld zł w sieć do 2021 r., głównie w centralny hub*, Forsal.pl, 18.10.2017, <https://forsal.pl/artykuly/1079012,poczta-polska-zainwestuje-ok-1-mld-zl-w-siec-do-2021r-glownie-w-centralny-hub.html> [dostęp: 22.11.2019].

⁷ *Mateusz Madejski, Poczta Polska chce urosnąć dzięki Chińczykom. Inwestuje miliony w tablety*, 24.01.2019, <https://www.money.pl/gospodarka/poczta-polska-chce-urosnać-dzięki-chińczykom-inwestuje-miliony-w-tablety-6342007809308801a.html> [dostęp: 22.11.2019].

⁸ *Przemysław Sypniewski, prezes Poczty Polskiej: ceny usług pocztowych są za niskie*, Rzeczpospolita, 20.02.2019, <https://www.rp.pl/Wywiady/302209891-Przemyslaw-Sypniewski-prezes-Poczty-Polskiej-Ceny-uslug-pocztowych-sa-za-niskie.html> [dostęp: 22.11.2019].

⁹ *西安市政府出台政策促进跨境电商发展 (Polityka władz Xi'an wsparcia rozwoju e-commerce transgranicznego)*, 8.01.2019, http://sn.spb.gov.cn/dsjxx/201901/t20190108_1737683.html

¹⁰ *部门权威解读：《郑州市人民政府加快推进跨境电子商务发展的实施意见》*, Oficjalne urzędowe objaśnienie do „Uwag dotyczących wprowadzenia przez władze miasta Zhengzhou przyspieszonego wdrożenia rozwoju handlu w kanale e-commerce transgranicznego”, strona władz miasta Zhengzhou <http://public.zhengzhou.gov.cn/o8AAD/679196.jhtml> [dostęp: 22.11.2019].

¹¹ *2017年度中国出口跨境电商发展报告 (Roczny raport o rozwoju chińskiego e-commerce, transgranicznego w 2017 r.)*, 100EC.cn, 21.05.2018, <http://www.100ec.cn/zt/17zgfz/> [dostęp: 22.11.2019].

¹² *Łukasz Sarek, Chiński udziałowiec w polskiej firmie spedycyjnej. Perspektywy i konsekwencje*, Biuletyn Ośrodka Badań Azji, Numer 17, kwiecień 2019, akademia.mil.pl/download/news/3540-1201-2018_04_BIULETYN-OSRODKA-BADAN-AZJI-KWIECIEN-2018.pdf [dostęp: 22.11.2019].

- ¹³ Barry He, *Alibaba set on European logistics investment*, China Daily, 10.01.2019, <http://www.chinadaily.com.cn/a/201901/10/WS5c374892a3106c65c34e3c50.html> [dostęp: 22.11.2019].
- ¹⁴ Majorie van Leijen, *Alibaba sends e-commerce goods to Belgian Liege by train*, 10.10.2019, <https://www.railfreight.com/beltandroad/2019/10/10/alibaba-sends-e-commerce-goods-to-liege-by-train?gdpr=accept> [dostęp: 22.11.2019].
- ¹⁵ *Wyniki badania Gemius/PBI za sierpień 2018, strona Gemius Polska*, 11.09.2018, <https://www.gemius.pl/e-commerce-aktualnosci/wyniki-badania-gemiuspbi-za-sierpien-2018.html> [dostęp: 22.11.2019].
- ¹⁶ Określenie „rodzime” nie odnosi się do obecnej struktury właścicielskiej obu platform, ale do historii ich powstania oraz bardzo wysokie stopnia ich zlokalizowania połączone z postrzeganiem pochodzenia tych platform przez użytkowników. [dostęp: 22.11.2019].
- ¹⁷ *Wyniki badania Gemius/PBI za wrzesień 2019, strona Gemius Polska*, 10.10.2019, <https://www.gemius.pl/e-commerce-aktualnosci/wyniki-badania-gemiuspbi-za-wrzesien-2019.html> [dostęp: 22.11.2019].
- ¹⁸ *Wyniki badania Gemius/PBI za październik 2019, strona Gemius Polska*, 8.11.2019, <https://www.gemius.pl/e-commerce-aktualnosci/wyniki-badania-gemiuspbi-za-pazdziernik-2019.htm> [dostęp: 22.11.2019].
- ¹⁹ *Jak płacić na Aliexpress?*, serwis ZakupyzChin.pl, aktualizacja 5.11.2019 <https://zakupyzchin.pl/placic-aliexpress/> oraz *Jak płacić na AliExpress w złotówkach*, Natty, <https://natty.pl/jak-placic-na-aliexpress/> [dostęp: 22.11.2019].
- ²⁰ Piotr Mazurkiewicz, *Szef AliExpress: Dzięki blogerom będziemy Polakom kojarzyć się z modą*, Rzeczpospolita, 12.08.2019, <https://cyfrowa.rp.pl/biznes/36615-szef-aliexpress-dzieki-blogerom-bedziemy-polakom-kojarzyc-sie-z-moda> [dostęp: 22.11.2019].
- ²¹ Piotr Mazurkiewicz, *Giganci sieci wchodzą w sklepy. Centrum handlowe AliExpress w Polsce?*, Rzeczpospolita, 13.11.2019, <https://cyfrowa.rp.pl/biznes/41468-giganci-sieci-wchodza-w-sklepy-centrum-handlowe-aliexpressu-w-polsce> [dostęp: 22.11.2019].
- ²² Według stanu na dzień 18.11.2019 na stronie. Wyniki podane dla wersji desktopowej serwisu dla wszystkich ofert albo wyłącznie dla ofert z opcją bezpłatnej przesyłki, przy niezmienionych parametrach: wybór języka polskiego dla strony, wybór PLN jako waluty oraz wybór dostawy do Polski. [dostęp: 22.11.2019].
- ²³ Stephanie Nebehay, *U.N. postal union clinches deal to keep U.S. in club*, Reuters, 25.09.2019, <https://www.reuters.com/article/us-un-postal/u-n-postal-union-clinches-deal-to-keep-u-s-in-club-idUSKBN1WA247> [dostęp: 22.11.2019].
- ²⁴ Laura Kayali, *Nordics rally to Trump over postal rules and Chinese e-commerce*, Politico, 9.04.2019, <https://www.politico.eu/article/nordics-rally-to-trump-over-postal-rules-and-chinese-e-commerce/> [dostęp: 22.11.2019].
- ²⁵ *Joint industry letter: Creating a level playing field for European retail and e-commerce through Universal Postal Union reform*, strona Federation of Trade & Services (SVTH), wrzesień 2019, <https://svth.is/wp-content/uploads/2019/09/Joint-industry-letter-Creating-a-level-playing-field-for-European-retail-and-e-commerce-through-Universal-Postal-Union-reform.pdf> [dostęp: 22.11.2019].
- ²⁶ *Consumer organisations call for action against unfair terms in Alibaba-AliExpress' contracts with consumers*, The European Consumer Organization, 17.05.2019, <https://www.beuc.eu/publications/consumer-organisations-call-action-against-unfair-terms-alibaba-aliexpress%E2%80%99-contracts/html> [dostęp: 22.11.2019].
- ²⁷ Piotr Miączyński, *Dlaczego przesyłki z AliExpress są takie tanie? Bo sprzedawcy z Chin stosują sztuczki. A nasza skarbowka sobie nie radzi z cłami i podatkami*, Wyborcza.pl, 7.10.2019, <https://wyborcza.pl/7,155287,25271437,tajemnice-przesylek-z-aliexpress-polscy-przedsiębiorcy-chca.html> [dostęp: 22.11.2019].
- ²⁸ Poczta Polska S.A., *Sprawozdanie z prowadzonej rachunkowości regulacyjnej za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2018 r...*
- ²⁹ Mateusz Ratajczak, *Miliony zamówień z Chin i AliExpress to przekleństwo Poczty Polskiej i budżetu*, Money.pl, <https://www.money.pl/podatki/miliony-zamowien-z-chin-i-aliexpress-to-przeklenstwo-poczty-polskiej-i-budzetu-6445323151112321a.html> [dostęp: 22.11.2019].
- ³⁰ Skonsolidowane sprawozdanie Grupy Kapitałowej Poczty Polskiej S.A. za rok obrotowy 2018, strona Poczty Polskiej, <http://www.poczta-polska.pl/hermes/uploads/2013/11/Skonsolidowane-sprawozdanie-finansowe-Grupy-Kapita%C5%82owej-Poczty-Polskiej-za-2018.pdf> [dostęp: 22.11.2019].
- ³¹ Australia Post Tmall Flagship Store, https://auspost.tmall.hk/shop/view_shop.htm [dostęp: 22.11.2019].

-
- ³² Import „towarów o niewielkiej wartości” w formie przesyłek pocztowych i kurierskich – VAT i cło, Infor.pl, 20.12.2018, <https://ksiegowosc.infor.pl/podatki/vat/transakcje-zagraniczne/2843052,Import-towarow-o-niewielkiej-wartosci-w-formie-przesylek-pocztowych-i-kurierskich-VAT-i-clo.html> [dostęp: 22.11.2019].
- ³³ VAT od importu towarów zamówionych przez internet, Infor.pl, 21.05.2018, <https://ksiegowosc.infor.pl/podatki/vat/zwolnienia/783448,VAT-od-importu-towarow-zamowionych-przez-internet.html> [dostęp: 22.11.2019].
- ³⁴ *Modernising VAT for e-commerce: Question and Answer*, Komisja Europejska, 5.12.2017, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_16_3746 [dostęp: 22.11.2019].
- ³⁵ *Poczta Polska i KAS zawarły porozumienie w sprawie współpracy*, strona Poczty Polskiej 10.01.2018, <https://media.poczta-polska.pl/pr/380958/poczta-polska-i-kas-zawarly-porozumienie-w-sprawie-wspolpracy> [dostęp: 22.11.2019].
- ³⁶ *W Lublinie powstał nowy Oddział Celny Poczty*, Izba Administracji Skarbowej w Lublinie, 23.11.2018, https://www.lubelskie.kas.gov.pl/izba-administracji-skarbowej-w-lublinie/wiadomosci/aktualnosci/-/asset_publisher/W5Ss/content/id/8409862 oraz Piotr Nowak, *Na Felinie powstał Oddział Celny Poczty. Paczki z Chin przejdą tu odprawę celną*, Kurier Lubelski, 23.11.2018, <https://kurierlubelski.pl/na-felinie-powstal-oddzial-celny-pocztowy-paczki-z-chin-przejdzie-tu-odprawe-celna-zdjecia/ar/13688924> [dostęp: 22.11.2019].
- ³⁷ Mariusz Szulc, *Budżet zarabia coraz więcej na przesyłkach z Chin*, Gazeta Prawna, 24.10.2019, <https://podatki.gazetaprawna.pl/artykuly/1436458,przesylki-z-chin-budzet-panstwa-vat-podatki.html> [dostęp: 22.11.2019].
- ³⁸ Mateusz Ratajczak, *Miliony zamówień z Chin i Aliexpress...*
- ³⁹ Michał Radzimiński, *Jak korzystnie płacić na AliExpress? Sprawdzamy dostępne metody płatności*, najlepszekonto.pl, 26.08.2019, <https://www.najlepszekonto.pl/jak-korzystnie-placic-na-aliexpress> [dostęp: 22.11.2019].
- ⁴⁰ *Modernising VAT for e-commerce: Question and Answer...*

Zamieszki w Iraku i Libanie a ich znaczenie dla Iranu

Zamieszki w Iraku oraz Libanie rozpoczęły się odpowiednio 1 oraz 17 października i w chwili złożenia niniejszego komentarza wciąż trwają – dotychczas w wyniku starć zginęło ponad 300 osób, a ok. 15 tys. zostało rannych. Z punktu widzenia władz w Teheranie obydwie państwa stanowią ważne części geostrategicznej koncepcji tzw. „wysuniętej obrony”⁴¹. Koncepcja ta pozwala Iranowi zachować większą elastyczność w kontrowaniu działań rywali w regionie i utrzymać konflikty z nimi z dala od swych granic. Iran ma w Iraku i Libanie silne wpływy polityczno-militarne reprezentowane przez:

- (1) Irak: zdominowane przez proirańskie frakcje Siły Mobilizacji Ludowej oraz wielopartyjny blok parlamentarny Sojusz al-Bina;
- (2) Liban: Hezbollah, który jako masowa organizacja uniwersalna (religijno-polityczno-społeczno-militarno-kulturowo-gospodarcza), od 1982 r. w oparciu o populację szyicką systematycznie zwiększa swoje wpływy.

Irak i Liban mają podobne problemy polityczne oraz społeczno-gospodarcze. Są nimi:

- (1) polaryzacja polityczno-wyznaniowa i związane z nią konflikty;
- (2) niegospodarność, korupcja, nepotyzm i bezrobocie;
- (3) pogłębianie się podziałów społeczno-gospodarczych wyrosłych na gruncie wojen domowych i powstańczych (Liban – w latach 1975-90; Irak – falami od 2003 r.) oraz z sąsiadami.

Zamieszki w Iraku i Libanie są pokłosiem ww. problemów. Rozwiązanie ich wydaje się być niemal niemożliwe⁴². Mimo to narracja irańska sugeruje, że są ku temu szanse, o ile odeprze się wpływy regionalnych (Arabia Saudyjska, Izrael) oraz ponadregionalnych rywali (USA)⁴³. Zdaniem władz w Teheranie to ww. przeciwnicy są winni chaosowi powstałemu przez ciągłe

interwencje i podżeganie ludności do rebelii. Użyta w tej narracji argumentacja jest bardzo uproszczona oraz jednostronna, czyli stanowi czystą propagandę.

Irańska reakcja na zamieszki w Iraku i Libanie

Najwyższy przywódca Islamskiej Republiki Iranu (IRI), Ali Chamenei, upublicznił swój pogląd na temat zamieszek dopiero 30 października br.⁴⁴ Opinia Chameneiego została wypowiedziana podczas mało istotnej ceremonii graduacji na uniwersytecie oficerskim Artesz (armii konwencjonalnej) i zasadniczo wyrażała esencję wcześniej wspomnianej narracji o ingerencji sił zewnętrznych w sprawy regionu. Może to wskazywać na podejrzenia władz w Teheranie względem lojalności Artesz, aczkolwiek analiza tegorocznego budżetu IRI wskazuje, że problem lojalności i morale jest znacznie szerszy i nie ogranicza się do armii konwencjonalnej⁴⁵. Wiele mediów uwypukliło wypowiedź Chameneiego, lecz na poziomie retorycznym nie była ona w żaden sposób odstępstwem od przyjętych w Iranie reguł oraz ideologii⁴⁶. Najważniejszy jest jednak moment wygłoszenia mowy. Nie był on przypadkowy, ponieważ Chamenei odniósł się do wydarzeń w regionie dopiero w dzień po:

- (1) ogłoszeniu przez libańskiego premiera Sada Haririego (zagorzale wrogiemu Hezbollahowi) rezygnacji z pełnienia urzędu⁴⁷;
- (2) wyrażeniu przez irackiego duchownego szyickiego, Mughtadę as-Sadra (przewodzącego spauperyzowanym szyickim masom) ponownie nieprzejednanego poparcia dla demonstracji. Wezwał on pozostałych polityków do pozbawienia stanowiska premiera Adela Abdul-Mahdiego poprzez odebranie wotum zaufania.

Późny, a zarazem wyrażony niejako mimochodem komentarz Chameneiego, świadczy o tym, że władze Iranu postanowiły odczekać, ocenić sytuację, a następnie wykorzystać zamieszki do realizacji własnych interesów w chwili, gdy okoliczności ku temu były sprzyjające lub wymuszające reakcję Teheranu. Najwyższe władze Iranu zapewne chcą uniknąć bycia posądzonymi o winę za problemy, z którymi boryka się Irak oraz Liban, a także o manipulację zamieszkami. Ich stronienie od bardziej jawnego i stanowczego komentowania sytuacji w Iraku oraz Libanie bierze się z tego, że Teheran nie jest zdolny zażegnać kryzysu, z którym zetknęły się te państwa. Ponadto należy mieć także na uwadze,

że Iran nie jest chętny nadmiernej ingerencji w sprawy Iraku i Libanu. Koncepcja „wysuniętej obrony” zakłada bowiem oparcie jej o państwa częściowo suwerenne, a nie podległe.

Prospekt rachunku zysków i strat Iranu z zamieszek

Teheran może liczyć na poszerzenie politycznych wpływów Hezbollahu w Libanie, szczególnie dzięki stworzonemu przez tę organizację zabezpieczeniu społecznemu. Nie jest jednak w żaden sposób w stanie wspomóc libańskiej gospodarki środkami finansowymi, ani tym bardziej jednostronnie wpłynąć na powstanie przełomu politycznego, który w końcu doprowadziłby do właściwych reform gospodarczych. Samą decyzję Sada Haririego o rezygnacji z pełnienia urzędu oraz rozwiązaniu obecnego gabinetu można odczytać na kilka sposobów, a mianowicie jako:

- (1) wyraz protestu przeciwko rosnącym wpływom Hezbollahu w warunkach recesji gospodarczej;
- (2) próbę uzyskania większego wsparcia z zagranicy;
- (3) jedynie przejściowe lub pozorne zrzeczenie się władzy, które przy zachowaniu dotychczasowego porządku konstytucyjnego oznaczałoby, że Hariri gra na zwłokę;
- (4) początek formowania nowego gabinetu bez wdrażania znaczących zmian prawnych.

Należy jednak uwzględnić możliwość jednoczesnego współwystępowania kilku lub wszystkich ww. motywacji⁴⁸. Władze w Teheranie nie mają gwarancji, że Hezbollah znacząco zyska na obecnym impasie politycznym. Oprócz tego prawdopodobnie nie widzą one innej alternatywy niż uzyskanie przez Liban wsparcia finansowego ze strony np. Banku Światowego i wdrożenie odpowiednich reform⁴⁹. Z pewnością jednak poprą Hezbollah w sytuacji, gdyby ten w wyniku reform miałby być stroną, która nic nie zyska, a tym bardziej, gdyby miał stracić.

W Iraku sytuacja jest natomiast bardziej złożona, ponieważ zbyt duże zwiększenie władzy Mughtady as-Sadra nie byłoby wystarczająco zgodne z interesem Iranu, jako że duchowny ten jest komunizującym nacjonalistą, który wielokrotnie wypowiadał się krytycznie na temat irańskich ingerencji w sprawy wewnętrzne Iraku. Popierające go ubogie masy szyickie

nie są nastawione do władz Iranu pozytywnie i dopatrują się również we wpływach Teheranu na władze centralne w Bagdadzie znacznej części przyczyn swej nędzy. Poza tym, priorytetem dla irańskich władz jest jak największa redukcja lub usunięcie (rękami irackich polityków i/lub pro-irańskich bojówek) amerykańskich wojsk z terenu Iraku. Pod tym względem interesy as-Sadra i Teheranu są zbieżne, ponieważ ten duchowny jest bardzo zagorzałym przeciwnikiem obecności Amerykanów w całym regionie. Choć as-Sadr najprawdopodobniej traktuje swoje antyirańskie deklaracje w większej mierze jako hasła wspomagające budowę kapitału politycznego w Iraku, to obawy Irakijczyków nie są nieuzasadnione. Iran faktycznie dąży do powiększenia swoich wpływów na władze w Bagdadzie, ale nie kosztem rozbicia aparatu państwowego i istniejącego porządku prawnego. W przeciwnym razie powstały chaos mógłby przerodzić się w kolejną odsłonę wojny domowej, której konsekwencje byłyby mniej przewidywalne niż przy zachowaniu istniejących, choć wadliwych, irackich struktur państwowych i układu aliansów politycznych.

Wydaje się, że z irańskiego punktu widzenia w razie braku innych możliwości zaprowadzenia porządku u swego sąsiada, optymalną ścieżką działań politycznych w Iraku byłoby poparcie as-Sadra z jednoczesną zwiększoną infiltracją instytucji irackiego rządu centralnego oraz wspierającego go ruchu politycznego. As-Sadr, mając przyzwolenie władz irańskich do wszczęcia zamieszek i stosowne zapewnienia o ich zdystansowaniu się, najprawdopodobniej w końcu zwróci frustrację społeczną przeciwko obecności wojsk amerykańskich. Istnieje jednak szansa, że tak się nie stanie, o ile ruch wspierający as-Sadra będzie interesariuszem i beneficjentem chińsko-irackiego planu odbudowy Iraku⁵⁰. Podpisane pod koniec września w Pekinie memoranda w tej sprawie i przyjęta przez władze w Bagdadzie oferta kredytowania rekonstrukcji irackim wydobyciem węglowodorów stanowiły wystarczający pretekst dla as-Sadra do wzniesienia zamieszek. Znaczna część z popierających go ubogich szyitów zamieszkuje bowiem tereny, na których znajduje się większość irackich złóż ropy. Część z tych obszarów tworzy także korytarz do eksportu węglowodorów drogą morską⁵¹.

W związku z tym, że w Iranie obecnie również trwają zamieszki związane z podwyższeniem cen paliwa oraz ogólną sytuacją gospodarczą, as-Sadr może zdecydowanie liczyć na to, że

irańskie władze będą bardziej skłonne do ustępstw wobec jego postulatów. Dzięki blokowi parlamentarnemu al-Bina może on wymusić rezygnację premiera Adela Abdul-Mahdiego i przyjęcie korzystnej dla siebie ustawy zmieniającej regulacje prawa wyborczego⁵².

Niejasności związane z zamieszkami

Mughtada as-Sadr złożył w dniu 10 września br. na czas szyickiego święta Aszury wizytę w Teheranie, gdzie spotkał się najwyższym przywódcą Alim Chameneim⁵³. Towarzyszyli mu: dowódca oraz zastępca irackich Sił Mobilizacji Ludowych (SML) oraz dowódca jednej z proirańskich bojówek wchodzących w skład SML⁵⁴. Charakter i cel tej wizyty pozostają niejasne – brak jest jednoznacznych wskazówek lub poszlak na ten temat w źródłach otwartych⁵⁵. Znamienny jest jednak fakt, że miała ona miejsce 3 tygodnie przed rozpoczęciem demonstracji, które szybko przerodziły się w zamieszki. W Iraku impas polityczny trwa odkąd stronnictwo polityczne as-Sadra zdominowało parlament po wyborach w 2018 r. przy pomocy wielopartyjnego bloku Sojusz al-Bina⁵⁶. Wizyta uznawanego za wysoce ambitnego, aspirującego do zdobycia większej władzy as-Sadra poprzedziła demonstracje i wybuch zamieszek, które wywołali spauperyzowani szyici. Można zatem domniemywać, że as-Sadr udał się do Teheranu po to, aby osobiście opisać sytuację polityczną oraz nastroje społeczne, zadeklarować jakie kroki zostaną podjęte oraz ubiegać się o przychylność irańskich władz do sugerowanego dalszego rozwoju wydarzeń. Choć nie ma pewności co do tematyki rozmów podczas tej wizyty, być może as-Sadr konsultował swoje następne kroki z władzami w Teheranie, skoro spotkanie miało miejsce w trakcie wyjątkowo ważnego dla szyitów święta Aszury.

Niejasności wywołują też doniesienia prasowe nt. wizyt dowódcy irańskich sił specjalnych Ghods, gen. maj. Ghasema Solejmaniego w Iraku w zw. z trwającymi zamieszkami. Choć wskazania samych miejsc spotkań (Bagdad, Nadżaf) są najpewniej prawdziwe, to nie sposób zweryfikować, jak dokładnie rozmowy przebiegały i jakie słowa podczas nich padły⁵⁷. Świadczenie spotkań milczą lub pozostają anonimowi, a informacje na ten temat w źródłach otwartych przekazała jedynie agencja Associated Press⁵⁸. W związku z tym sprawdzenie, czy Solejmani rzeczywiście sugerował współudział sił irańskich

w brutalnym tłumieniu zamieszek, a tym bardziej czy faktycznie się to dokonało, jest niemożliwe.

Względem zamieszek w Libanie natomiast jedyną niejasnością pozostaje kwestia źródła inspiracji, które popchnęło obywateli do demonstracji swego niezadowolenia. Z dużą dozą prawdopodobieństwa można uznać, że Hezbollah protestów nie zainicjował. Z jednej strony kryzys polityczny sprawia bowiem, że Hezbollah jest zbyt zajęty próbami wykorzystania zamieszek dla własnych korzyści⁵⁹. Z drugiej strony zaś w trakcie trwania kryzysu politycznego oraz protestów istnieje prawdopodobieństwo skrytobójczych morderstw ważnych członków tej organizacji. Jedyną korzyścią z punktu widzenia bezpieczeństwa, jaką Hezbollah zyskał, jest argument za brakiem możliwości współuczestniczenia w akcjach niektórych ze swych sojuszników w regionie (np. odwecie Palestyńskiego Islamskiego Dżihadu – PID – na Izrael w zemście za zabicie Bahu Abu al-Aty, jednego z dowódców zbrojnego skrzydła PID, Brygady al-Ghods, przez siły izraelskie). Można zatem domniemywać, że jednym z możliwych źródeł inspiracji do wzniecenia demonstracji i zamieszek były środowiska powiązane z Sadem Haririm.

Wnioski

- Zamieszki w Iraku i Libanie w porównaniu do podobnych wydarzeń w przeszłości będą prawdopodobnie prowadziły do bardziej istotnych zmian politycznych, choć niekoniecznie ustrojowych.
- Można z dużą dozą prawdopodobieństwa przyjąć, że wpływy Mughtady as-Sadra w Iraku będą się zwiększać. Ruch popierający go chce dzięki zamieszkom najprawdopodobniej chce stać się nieodzownym interesariuszem i beneficjentem w chińsko-irackim planie odbudowy Iraku.
- Istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że Mughtadzie as-Sadrowi uda się przeforsować pozbawienie Adela Abdul-Mahdiego teki premiera.
- Mimo rezygnacji Sada Haririego ze stanowiska premiera Libanu nie należy spodziewać się, że przestanie odgrywać ważną rolę polityczną lub nie powróci do dotychczas sprawowanej funkcji. Kluczowe dla uzyskania zewnętrznej pomocy

finansowej będzie wdrożenie odpowiednich reform i zabezpieczeń w systemie finansowym Libanu.

- Istnieje możliwość, że zmiany w libańskim środowisku politycznym na poziomie personalnym okażą się nieodzownym elementem ww. reform. Do czasu poprawy sytuacji gospodarczej oraz wdrożenia przynajmniej wizerunkowych zmian politycznych nastroje społeczne w Libanie pozostaną napięte.
- Obecnie nie ma przesłanek, które wskazywałyby na zagrożenie dla PKW realizującego misję pokojową ONZ UNIFIL w Libanie oraz PKW w Iraku.

Łukasz Przybyszewski – analityk ds. Azji Zachodniej w Ośrodku Badań Azji

⁴¹ *Iran's Priorities in a Turbulent Middle East*, The International Crisis Group, 13.04.2018, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/iran/184-irans-priorities-turbulent-middle-east#45079> [dostęp: 18.11.2019].

Oula A. Alrifai, *What Is Iran Up To in Deir al-Zour?*, The Washington Institute for Near East Policy - Policywatch 3198, 10.10.2019, <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/what-is-iran-up-to-in-deir-al-zour> [dostęp: 18.11.2019].

⁴² Jeremy Scahill, Murtaza Hussain, *The Changing of the Overlords*, The Intercept, 18.11.2019, <https://theintercept.com/2019/11/18/us-iraq-invasion-iran/> [dostęp: 18.11.2019].

The Ongoing Crisis in Basra: Interview with Benedict Robin-D'Cruz -Part 2, Enabling Peace in Iraq Center, 31.01.2019, <https://enablingpeace.org/basrabrd/> [dostęp: 18.11.2019].

⁴³ *Porażka Ameryki, Izraela i Arabii Saudyjskiej w Iraku i Libanie* (pers.), Mehr News Agency, 3.11.2019, <https://www.mehrnews.com/news/4762248/> [dostęp: 18.11.2019].

Zamieszki w Iraku i Libanie; zjawisko o dwóch podłożach (pers.), IRNA, 3.11.2019, <https://www.irna.ir/news/83540160/> [dostęp: 18.11.2019].

⁴⁴ *Przemowa [wygłoszona] podczas uroczystości graduacji studentów Artesz* (pers.), portal informacyjny najwyższego przywódcy ajat. Alego Chameneiego, 30.10.2019, <https://www.leader.ir/fa/media/27777/download> [dostęp: 18.11.2019].

⁴⁵ Więcej na ten temat w: Łukasz Przybyszewski, *Obronność i bezpieczeństwo w budżecie Islamskiej Republiki Iranu na rok 2019/2020*, raport Ośrodka Badań Azji, listopad 2019, http://akademia.mil.pl/download/news/Raport_bud%C5%BCet_Iranu.pdf.

⁴⁶ *Pointing to Iraq, Lebanon, Khamenei recalls how Iran put down unrest*, Reuters, 30.10.2019, <https://www.reuters.com/article/us-iraq-protests-iran-lebanon/pointing-to-iraq-lebanon-khamenei-recalls-how-iran-put-down-unrest-idUSKBN1X9oXB> [dostęp: 18.11.2019].

⁴⁷ *Hariri rezygnuje, piłka po stronie Aouna*, asz-Szargh al-Awsat, 30.10.2019, <https://aawsat.com/home/article/1967626/> [dostęp: 18.11.2019].

⁴⁸ *AP Explains: What's next after Lebanon PM resigns*, The Associated Press, 29.10.2019, <https://apnews.com/4021c1400bc14f2ebb38a2fdf2dc7a41> [dostęp: 18.11.2019].

Andrea Rosa, Bilal Hussein, *Lebanese prime minister quits amid anti-government protests*, The Associated Press, 30.10.2019, <https://apnews.com/4d17c97c531e4c5eb60215c5bd733858> [dostęp: 18.11.2019].

⁴⁹ Basem Mroue, *World Bank warns of grave risks to Lebanon's stability*, The Associated Press, 8.11.2019, <https://apnews.com/459cboco278a4d779b4dof5f5fecb57c> [dostęp: 18.11.2019].

Lebanon is in the Midst of Economic, Financial and Social Hardship, Situation Could Get worse, Bank Światowy, 6.11.2019, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2019/11/06/world-bank-lebanon-is-in-the-midst-of-economic-financial-and-social-hardship-situation-could-get-worse> [dostęp: 18.11.2019].

⁵⁰ John Calabrese, *China-Iraq Relations: Poised for a "Quantum Leap"?*, Middle East Institute, 8.10.2019, https://www.mei.edu/publications/china-iraq-relations-poised-quantum-leap#_ftn2 [dostęp: 18.11.2019].

- Iraq signs eight agreements with China*, Zawya, 30.09.2019, https://www.zawya.com/mena/en/business/story/Iraq_signs_eight_agreements_with_China-ZAWYA20190930052019/ [dostęp: 18.11.2019],
- Iraqi PM visit to China could lead to economic revolution in Iraq: economist*, Xinhua, 9.09.2019, http://www.xinhuanet.com/english/2019-09/09/c_138378495.htm [dostęp: 18.11.2019],
- Xi meets Iraqi PM on bilateral cooperation, situation in Middle East*, Gulf region, Xinhua, 23.09.2019, http://www.xinhuanet.com/english/2019-09/23/c_138415892.htm [dostęp: 18.11.2019],
- Iraq: Prime Minister to Head to China to Sign MoUs*, asz-Szargh al-Awsat, 14.09.2019, <https://aawsat.com/english/home/article/1902141/iraq-prime-minister-head-china-sign-mous> [dostęp: 18.11.2019].
- ⁵¹ *Background Reference: Iraq*, U.S. Energy Information Administration, 7.01.2019, https://www.eia.gov/beta/international/analysis_includes/countries_long/Iraq/background.htm [dostęp: 18.11.2019].
- ⁵² Raya Jalabi, Ahmed Rasheed, *Iraq's elite rallies around Iran-backed plan to hang on to power*, Reuters, 12.11.2019, <https://www.reuters.com/article/us-iraq-protests-elite-analysis/iraqs-elite-rallies-around-iran-backed-plan-to-hang-on-to-power-idUSKBN1XM17D> [dostęp: 18.11.2019],
- Iraq protests: PM Adel Abdul Mahdi 'will resign if replacement is found'*, BBC News, 31.10.2019, <https://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-50248954> [dostęp: 18.11.2019].
- ⁵³ *Iraqi Muqtada al-Sadr seen with Khamenei in Tehran for Ashura*, al-Arabiya, 11.09.2019, <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2019/09/11/Iraqi-Muqtada-al-Sadr-seen-with-Khamenei-in-Tehran-for-Ashura.html> [dostęp: 18.11.2019],
- Iraq's Muqtada Al-Sadr Pays Homage to Iran*, Jerusalem Center for Public Affairs, 22.09.2019, <http://jcpa.org/iraqs-muqtada-al-sadr-pays-homage-to-iran/> [dostęp: 18.11.2019].
- ⁵⁴ Więcej na temat roli SML w: Łukasz Przybyszewski, *Irackie Siły Mobilizacji Ludowej i implikacje ataków na ich zasoby*, biuletyn Ośrodka Badań Azji, sierpień 2019, http://akademia.mil.pl/download/news/Biuletyn_O%C5%9Brodka_Bada%C5%84_Azji._Sierpie%C5%84_2019.pdf.
- ⁵⁵ *Powody podróży as-Sadra do Iranu* (pers.), Mehr News Agency, 7.09.2019, <https://www.mehrnews.com/news/4713499/> [dostęp: 18.11.2019],
- Posiłek żałobny odbył się w obecności przywódcy rewolucji* (pers.), Mehr News Agency, 10.09.2019, <https://www.mehrnews.com/news/4715471/> [dostęp: 18.11.2019],
- Libańska gazeta analizuje spotkanie Mughtady as-Sadra w seminarium Imama Chomeiniego* (pers.), Fars News Agency, 13.09.2019, <https://www.farsnews.com/news/13980621000365/> [dostęp: 18.11.2019],
- ⁵⁶ John Davidson, Ahmed Rasheed, *Shi'ite rivalry paralyzes Iraq's government*, Reuters, 4.12.2018, <https://www.reuters.com/article/us-iraq-politics-analysis/shiite-rivalry-paralyzes-iraqs-government-idUSKBN1O3oKL> [dostęp: 18.11.2019],
- Omar al-Nidawi, *Checking Iranian power in Iraq*, War on the Rocks, 3.10.2019, <https://warontherocks.com/2019/10/checking-iranian-power-in-iraq/> [dostęp: 18.11.2019].
- ⁵⁷ Nicholas Carl, Kyra Rauschenbach, Sean Withington, Leah Silinsky, Benjamin O'Hara, *Iran File*, Critical Threats, 13.11.2019, <https://www.criticalthreats.org/briefs/iran-file/iran-file-november-12-2019> [dostęp: 18.11.2019].
- ⁵⁸ Qassim Abdul-Zaha, Joseph Krauss, *Protests in Iraq and Lebanon pose a challenge to Iran*, The Associated Press, 30.10.2019, <https://apnews.com/62642940e3fe4b1b87323decc9487fea> [dostęp: 18.11.2019].
- Qassim Abdul-Zaha, Joseph Krauss, *Protests in Iraq reveal a long-simmering anger at Iran*, The Associated Press, 6.11.2019, <https://apnews.com/13c1f4doffdd4908ba340abf9631a3cb> [dostęp: 18.11.2019].
- ⁵⁹ *Demonstrations in Lebanon are 'a moment of truth for Hezbollah'*, France24, 25.10.2019, <https://www.france24.com/en/20191025-demonstrations-in-lebanon-are-a-moment-of-truth-for-hezbollah> [dostęp: 18.11.2019].

Otwarcie indyjskiego rynku węgla na inwestycje zagraniczne

28 sierpnia br. rząd indyjski poinformował, że otwiera branżę wydobycia węgla na bezpośrednie inwestycje zagraniczne. Odtąd zagraniczne firmy mogą posiadać do 100% udziałów w przedsiębiorstwach wydobywających i sprzedających węgiel w Indiach. Dotyczyć to ma zarówno węgla kamiennego jak i brunatnego, a także towarzyszącej wydobyciu infrastruktury przetwórczej⁶⁰.

Potrzeby energetyczne Indii i zużycie węgla w tym państwie są bardzo duże. Ponad połowa obecnych potrzeb energetycznych kraju realizowanych jest w oparciu o ten surowiec⁶¹. Kraj dysponuje własnymi, znacznymi zasobami węgla, lecz jest on w przeważającej mierze niskiej jakości (o wysokiej zawartości pyłu i niskokaloryczny)⁶². Wydobycie węgla nie nadąża zresztą i tak za potrzebami energetycznymi kraju i część węgla Indie importują. W roku finansowym 2018-2019 importowano 235 mln ton węgla⁶³, na 965 mln ton jakie zużyto w tym samym okresie. Decyzja rządu jest także związana z szerszym procesem otwierania kraju na BIZ i zabiegania o zagraniczny kapitał w sytuacji trwającego od kilku lat spowolnienia gospodarczego.

W 2017 r. otwarto wydobycie węgla w Indiach na 100% BIZ, a inwestycje takie odtąd nie wymagały zatwierdzenia przez Bank Rezerw Indii (czyli znalazły się na, jak to określa się w indyjskiej nomenklaturze, *automatic route*, nie *government route*)⁶⁴. Firmy nie mogły jednak węgla sprzedawać; mogły jedynie używać go na własne potrzeby (czyli stosować *captive mining*). Oznaczało to, że podmiot prowadzący np. zakład produkcji energii, stali czy cementu mógł wydobywać węgiel do użytku w swojej jednostce, nie mógł natomiast sprzedawać go na wolnym rynku. Nie były to zatem zasady atrakcyjne dla firm, być może poza największymi koncernami, które mogłyby sobie pozwolić na tak kompleksową inwestycję. W efekcie ówczesne zmiany nie zachęciły ani jednego zagranicznego inwestora. Następnie pozwolono firmom na sprzedaż 25% wydobywanego węgla, ale i to nie przyciągnęło zagranicznych przedsiębiorców. Obecna zmiana oznacza, że firmy mogą nie

tylko wydobywać, ale i sprzedawać węgiel na rynku bez ograniczeń. Podobnie wcześniej zakłady przetwórstwa węgla nie mogły sprzedawać go na wolnym rynku, co obecnie zniesiono.

Nie jest jednak jasne, czy i na ile obecna liberalizacja przyciągnie znaczniejsze inwestycje zagraniczne. Zagraniczne firmy będą musiały zmierzyć się z rozbudowaną państwową biurokracją, rywalem w postaci państwowego Coal India, a także nietransparentnym i podatnym na korupcję procesem aukcji bloków węglowych. Ponadto obecne reformy zostały spotkały się ze sprzeciwem związków zawodowych, te jednak Nowe Delhi może w dużej mierze zignorować.

Dominującą pozycję na indyjskim rynku wydobycia i sprzedaży węgla utrzymuje państwowa firma Coal India Limited. CIL wydobywa ok. 81% węgla w Indiach, a ok. 67-68% węgla zużywanego w tym kraju pochodzi od tej firmy⁶⁵. Firma ta może zatem obecnie dyktować ceny i zagranicznym koncernom trudno będzie na początku z nią rywalizować⁶⁶. Ponadto, jako że CIL to państwowa firma i duży pracodawca (z ponad 371 tys. stałych pracowników⁶⁷), decyzja o liberalizacji została źle przyjęta przez działające w ramach tego przedsiębiorstwa związki zawodowe; pięć z nich zapowiedziało protesty. Opowiadając na te obawy minister węgla P. Joshi zapewnia, że obecne zmiany nie dotkną CIL⁶⁸. O ile faktycznie nie ma obecnie mowy o prywatyzacji tej państwowej spółki, to nowa liberalizacja, gdyby miała okazać się skuteczna, musi podważyć dominację CIL. Oczekuje się, że kolejnym krokiem rządu będzie aukcja bloków węglowych, a to już ustawi CIL i ewentualnych zagranicznych inwestorów w pozycji rywali. Proces aukcji i alokacji bloków był już również w przeszłości przedmiotem krytyki i źródłem skandali. Inwestycja w wydobycie węgla w Indiach będzie też związana z koniecznością nabycia ziemi w tym państwie, co również jest nietransparentnym i odstrasającym inwestorów procesem (nie tylko w górnictwie); kolejnym aspektem będzie uzyskiwanie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych⁶⁹. Ponadto, jeśli za liberalizacją ma iść szersza modernizacja procesu wydobycia węgla – a to jest zapewne jeden z celów rządu – to musiałyby dojść nie tylko do aukcji nowych bloków węglowych (których liczba jest ograniczona), ale także do unowocześnienia wydobycia w już istniejących. To zaś musiałyby oznaczać podcięcie dominacji CIL. Obecne zmiany nie

są zatem aż tak obiecujące, dopóki proces aukcji nie stanie się bardziej transparentny i przyjazny dla prywatnego biznesu, a otwarciu na BIZ nie będzie towarzyszyć prywatyzacja do skali, w której prywatne firmy mogłyby stać się równorzędnymi rywalami dla CIL.

Przedsiębiorstwa z innych państw mogą jednak mieć nadzieję, że wielkie prywatne firmy indyjskie liczą na partnerstwo z zagranicznymi firmami, gdyż dałoby im to dostęp do nowszych technologii. Na rynku są zaś aktywne indyjskie koncerny, które zarówno działają już w branży górniczej jak i uważane są za blisko współpracujące z rządem indyjskim; dotyczy to szczególnie Adani Group.

Wnioski

Należy dokonać dokładnej analizy, czy powyższe zmiany faktycznie otwierają większe szanse dla przedsiębiorstw polskich. Sekretarz w Ministerstwie Węgla, V.K. Tiwari, stwierdził niedawno, że w obliczu niewielkiego zainteresowania światowych koncernów węglowych dotychczasowymi aukcjami, rolę odegrać mogą firmy rosyjskie bądź polskie ze względu na ich doświadczenie w pracy w kopalniach o dużej zawartości popiołu⁷⁰. Nie da się jednak ukryć, że mowa o dużych i złożonych inwestycjach, na które mogą decydować się wielkie, zamożne i bardzo doświadczone koncerny.

Niektóre firmy polskie już do pewnego stopnia korzystają na rozwoju indyjskiego przemysłu węglowego i energetycznego, choć dotychczasową współpracę trudno uznać za przełomową. Jastrzębska Spółka Węglowa (JSW) sprzedaje do Indii koks na zamówienie firmy Essar Steel⁷¹. W zeszłym roku ogłoszono także, że JSW rozmawia z CIL o możliwości realizacji projektu odmetanowania jednej z indyjskich kopalni, ale na razie brak informacji o dalszych krokach⁷². Są to jednak inne obszary. W sposób oczywisty polskie przedsiębiorstwa nie mogły dotąd, tak jak i wszystkie inne firmy zagraniczne, brać dotąd udziału w wydobywaniu węgla w Indiach na rzecz jego sprzedaży. Jest to zatem dziedzina, w której nie można skorzystać z niczyjego doświadczenia.

Należy zatem z obecnej sytuacji wyciągać ostrożne wnioski i nie popadać w przesadny optymizm. Nawet jednak jeśli nie dojdzie do polskich inwestycji w tę branżę, to sam fakt inwestycji innych międzynarodowych koncernów węglowych w Indiach mógłby jednak potencjalnie przynieść pozytywne aspekty, gdyby okazały się one mieć zapotrzebowanie na polski sprzęt lub doświadczenie w górnictwie.

Krzysztof Iwanek – kierownik Ośrodka Badań Azji

⁶⁰ Press Information Bureau, Government of India, *Cabinet approves proposal for Review of FDI policy on various sectors*, 28.08.2019, <https://pib.gov.in/Pressreleaseshare.aspx?PRID=1583294> [dostęp: 1.09.2019].

⁶¹ Por. strona CIL: <https://www.coal.nic.in/content/coal-indian-energy-choice> [dostęp: 26.11.2019].

⁶² Dietmar Rothermund, *Indie. Nowa azjatycka potęga*, Dialog, Warszawa 2010, s. 179.

⁶³ Abhijit Kumar Dutta, *100 percent FDI in coal doesn't threaten Coal India's monopoly*, MoneyControl, 16.09.2019, <https://www.moneycontrol.com/news/economy/policy/policy-100-percent-fdi-in-coal-doesnt-threaten-coal-indias-monopoly-for-now-4438711.html> [dostęp: 26.11.2019].

⁶⁴ Por. stronę Departamentu of Industrial Policy Planning (rządu indyjskiego):

https://dipp.gov.in/sites/default/files/pn4_2019.pdf [dostęp: 10.11.2019].

⁶⁵ Por. strona firmy, <https://www.coalindia.in/career/en-us/careerwithus.aspx> [dostęp: 26.11.2019],

a także: Abhijit Kumar Dutta, *100 percent FDI in coal doesn't threaten Coal India's monopoly...*

i Abir Dasgupta, Paranjay Guha Thakurta, *Will foreign companies now 'loot' India's Coal?*, NewsClick, 30.08.2019, <https://www.newslick.in/will-foreign-companies-now-loot-indias-coal> [dostęp: 20.11.2019].

⁶⁶ Por. np. Abhijit Kumar Dutta, *100 percent FDI in coal doesn't threaten Coal India's monopoly...*

⁶⁷ Por. strona firmy, <https://www.coalindia.in/career/en-us/careerwithus.aspx> [dostęp: 26.11.2019]

i: Avishek Rakshit, *Coal India gets jittery over 100% FDI, commercial mining in sector*, Business Standard, 1.09.2019,

https://www.business-standard.com/article/companies/coal-india-gets-jittery-over-100-fdi-commercial-mining-in-sector-119082901184_1.html [dostęp: 26.11.2019],

a także:

Tanya Thomas, *Private coal mining to take a while yet in India, despite FDI clearance*, Livemint, 29.08.2019, <https://www.livemint.com/industry/energy/private-coal-mining-to-take-a-while-yet-in-india-despite-fdi-clearance-1567088769511.html> [dostęp: 22.11.2019].

⁶⁸ Akram Mohammad, *FDI in coal will not hurt Coal India: Prahlad Joshi*, Deccan Herald, 16.10.2019

<https://www.deccanherald.com/business/economy-business/fdi-in-coal-will-not-hurt-coal-india-prahlad-joshi-768748.html> [dostęp: 20.10.2019].

⁶⁹ Por. np. Dezan Shira and Associates, *India's Land Acquisition Law – What Investors Need to Know*, India Briefing, 24.05.2019, <https://www.india-briefing.com/news/18840-18840.html> [dostęp: 14.09.2019],

Vasundhara Rasotgi, *Big FDI Reforms in India – Single Brand Retail, Contract Manufacturers, Coal Mining to Benefit*, India Briefing, 30.08.2019,

<https://www.india-briefing.com/news/india-fdi-reforms-single-brand-retails-contract-manufacturing-19132.html> [dostęp: 14.09.2019]

i Abhijit Kumar Dutta, *100 percent FDI in coal doesn't threaten Coal India's monopoly...*

⁷⁰ *Ministry looks to relax norms to attract global coal miners, industry skeptical*, Business Today, 18.11.2019,

<https://www.businesstoday.in/current/economy-politics/ministry-looks-to-relax-norms-to-attract-global-coal-miners-industry-sceptical/story/390547.html> [dostęp: 21.11.2019].

⁷¹ *JSW dostarczy koks do Indii*, Wgospodarce.pl, 28.11.2017,

<https://wgospodarce.pl/informacje/43220-jsw-dostarczy-koks-do-indii> [dostęp: 21.11.2019].

⁷² *Polskie górnictwo liczy na kontrakty w Indiach*, Biznes Alert, 15.01.2018,

<https://biznesalert.pl/polska-gornictwo-indie/> [dostęp: 15.01.2018].

Ministerstwo Aktywów Państwowych, *Górnictwo szansą na polsko-indyjski biznes*, 4.02.2019,

<https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/gornictwo-szansa-na-polsko-indyjski-biznes1>
[dostęp: 10.02.2019].

English summaries

Polish Post's cooperation with China Post

Łukasz Sarek

In 2017, Polish Post (PP) and China Post signed an agreement granting the Polish side the right to deliver parcels from China to over 30 European countries. The Małaszewicze rail hub is expected to play a key role as a logistics centre and the first point in the processing of EU-destined postal parcels. In recent years, international expansion has been one of the pillars of the Polish Post Group's development strategy. This strategy has also indicated at coordination of trade flows between Asia and EU as one of its key goals. The establishment of a postal logistics hub and handling parcels from China was meant to serve as an important source of income for Polish Post, as PP would collect transit fees for delivering letters and parcels to European countries as well as from terminal fees collected on the delivery in Poland. The company also plans to invest around 1.3 billion PLN in projects (such as sorting facilities, regional logistics centres, IT equipment) related to cooperation with China Post.

The rapid increase in volume of incoming post from China and other Asian countries to Poland and other European countries has been caused by very dynamic growth of cross border e-commerce. It has been most notably related to AliExpress' rapidly growing expansion in the Polish market. It has been estimated that in 2019, AliExpress' mobile application had 3.9 million users and the firm was ranked 15th on the list of the most popular mobile applications in Poland. Polish domestic e-commerce platforms and enterprises selling goods through e-commerce channels have complained about Chinese exporters' competitive advantages based on practices and mechanisms that can be considered as unfair competition.

One of the factors that gives the Chinese e-commerce vendors an edge vis-à-vis their Polish counterparts has been the option to deliver parcels to Poland for free or at a very low cost. This advantage stems from the differentiation of terminal fees introduced by the United

Parcel Union (UPU) regulations. The terminal fees are paid by the designated postal organisation in the outbound country to the postal organisation of the inbound country. The current system was established to support less developed countries, since terminal fees paid by postal organisations in more developed countries are higher than those paid by the ones operating in less developed countries. In terms of official development status, China belongs to a different category than European countries (which also do not all fall into one category).

Another unfair advantage is the massive tax and custom duties avoidance when goods are sent by China Post to Poland. The amount of VAT collected on the parcels from China has recently increased. However, it is still insignificant while compared to the amount that could flow to the Polish treasury if taxes and custom duties were collected based on the full quantity and value of goods arriving from China (this sum is estimated at 2.1 billion PLN or 490 million EUR). The amount currently collected is also insignificant when compared to the amount of investments that the Polish Post plans to make in projects related to cooperation with China Post. Chinese central and local governments (e.g. in Xi'an or Zhengzhou) support international e-commerce trade by providing subsidies, including those for sending parcels by China Post railway connections to Europe, which adds up to the overall competitive position of Chinese vendors.

The profitability of Polish Post operations related to handling and delivery of Chinese parcels in Poland also raises doubts. As the number of parcels increases, raising profits these operations becomes crucial. Polish Post has not revealed the breakdown of its income from China-related operations, citing confidentiality of detailed provisions regulating cooperation with China Post. It would be, however, strongly recommended that Polish Post's authorities provide convincing data supporting the claims that cooperation with China Post is profitable. It would clear all the doubts and would also raise confidence in PP's strategy. The company has recorded increased losses in the previous years.

Polish authorities should also raise the issue of the unfair Chinese advantage in terms of terminal fees and the reform of the UPU terminal fees system on the UPU forum. They

should also discuss the same during talks with other stakeholders interested in this reform. This September, the United States successfully negotiated the right to impose self-calculated terminal fees. The Polish Post management could also draw inspiration from other countries' experiences (e.g. that of Australia) in order to undertake actions supporting Polish vendors in their export to China through cross-border e-commerce channels.

Iran's attitude towards riots in Iraq and Lebanon

Łukasz Przybyszewski

Riots in Iraq and Lebanon have started on October 1 and 17, respectively. So far, the most drastic course of events has taken place in Iraq, with over 300 deaths and more than 15000 injured. The riots are the result of socio-economic and religious divisions created by conflicts as well as structurally and functionally defective economies. The turmoil will probably lead to more significant political, yet not systemic, changes (as compared to such events in the past). From Iran's perspective, the territories of Iraq and Lebanon provide a buffer zone for its 'forward defence', allowing Tehran to keep the conflicts with its regional rivals far from its borders.

The importance of these countries for Iran forced its authorities to adopt a more restrained approach to deal with the above-mentioned events. Moreover, due to budgetary constraints, the array of Iran's possible reactions to these developments is limited. The country has also been adversely affected by its own domestic unrest, caused by an increase in petrol prices. Even the Iranian supreme leader's (Ali Khamenei) comments on the turmoil in Iraq and Lebanon were made public only during a small graduation ceremony held on October 30, arguably an event of very little importance. Khamenei put the blame for the ongoing riots on foreign powers' meddling in regional affairs. Such an argumentation is hardly surprising, as it fits Iran's political narrative. Nevertheless, the timing of Khamenei's speech mirrored the situation on the ground in Iraq as well as Lebanon, as it was delivered the day after Saad Hariri's resignation and as-Sadr's repeated defiance to the central authorities in Baghdad.

Iranian authorities have much less power to influence the events in Lebanon than in Iraq. They may probably assume that the Lebanese Hezbollah will not benefit significantly from

the current political deadlock. Despite Saad Hariri's resignation from the prime ministerial post, it should not be expected that this is the end of his political career or that he will not return to the office. The implementation of appropriate reforms and provision of security for Lebanon's financial system will be crucial for this country to acquire external economic support. It is plausible to assume that changes in the political environment will prove to be a necessary component of the reforms. Until the economic situation becomes more stable and the political changes are finally introduced, social unrest will probably continue.

When it comes to Iraq, Tehran probably does support the leader of the demonstrations, the Shia cleric Muqtada as-Sadr, since he shares Iran's conviction that US forces should leave Iraq and the entire region. As-Sadr is a radical nationalist who enjoys the support of the pauperised Shia masses living in areas which are strategic for the extraction and export of Iraq's southern reserves. The socio-political movement behind this cleric probably intends to become an indispensable stakeholder and beneficiary of the Chinese-Iraqi reconstruction plan. It should be noted that As-Sadr visited Iran's officials on September 10 to take part in the mourning celebrations of Ashura. This event took place just three weeks before the riots broke out and merely two weeks ahead of Iraq signing MoUs regarding its reconstruction plans in cooperation with China. It seems highly probable that Muqtada as-Sadr will eventually succeed to oust the current Iraqi Prime Minister Adel Abdul-Mahdi. It seems that from Iran's point of view and given the absence of other possibilities to bring order to its neighbour, the optimal path of political action for Tehran in Iraq would be:

- 1) to continue supporting as-Sadr;
- 2) to simultaneously increase the infiltration of the Iraqi central government's institutions and the political movement which stands behind as-Sadr itself.

Many portrayed protesters and as-Sadr's declarations as anti-Iranian, but it is far more probable that the cleric merely uses these slogans instrumentally to strengthen his political capital in Iraq. However, the fears and allegations of ordinary Iraqis directed at Iran are not unfounded. Tehran has been in fact seeking to increase its influence over Baghdad's authorities, but certainly not at the expense of damaging the state apparatus as well as the already fragile legal system. The potential disorder could turn into yet another civil war, the consequences of which would be less predictable than the maintenance of the existing, though defective, Iraqi state structures and political alliances. Indeed, As-Sadr's visit to Iran

might have been an indication of Iran's support for the Iraqi cleric. Having the approval of the Iranian authorities and their sufficient assurances, As-Sadr will most likely attempt to turn social frustration against the presence of American troops.

India opens its coal and trade mining to FDI

Krzysztof Iwanek

In late August this year, the Indian government has fully opened its coal mining and trade sector to FDI. The associated processing infrastructure has been opened up as well. The reform represents a significant change, as in 2017 the coal and lignite mining had already been opened to FDI but only for captive mining. This meant that foreign companies could only mine coal in India to be used at their industrial facilities in that country, and not for sale on the open market. These limitations have been now done away with. The opening of relevant infrastructure to FDI similarly means that coal-processing facilities may sell the coal processed in them on the market.

The move has been aimed at attracting large international mining companies, both in terms of their capital and technological expertise. Indian non-government commentators remain mostly lukewarm about the reforms and point out that in order for them to be successful, they would have to address other issues as well. What may keep the foreign investors away, it is being said, is the dominance of one state company, Coal India Limited (CIL). It currently mines over 81% of coal in the country, and approximately 67-68% of coal used in India is being provided by this company. This means that CIL has the biggest market share, thus making it difficult for foreign companies to compete with its pricing. Moreover, they will face an opaque system of coal blocks auctioning and other bureaucratic backlogs, such as those related to the land acquisition procedures. Moreover, what seems to be New Delhi's main objective is that a thorough liberalisation of the Indian coal mining sector should go hand in hand with its modernisation. However, this would have to mean that foreign entities should not only be allowed to run newly allotted coal blocks but also engage themselves in existing facilities, such as inefficient mines.

CIL will likely attempt to retain its dominance and its trade unions are already protesting the reforms, but the Indian government will likely disregard the latter process. What foreign

companies may hope for, however, is that large Indian companies do want to team up with their foreign counterparts, hoping to acquire new technological expertise. Some of these domestic firms are already active in India's mining and energy sector and have close ties with the Indian government.

The extent to which international coal giants will be attracted to the Indian market after the reforms remains to be seen. The Polish companies, some of which have the right expertise when it comes to mining, should carefully assess their options as well. Some of them, like JSW, have already been engaged in the Indian coal sector in other areas (JSW is selling coke to the Indian company, Essar Steel), and have been hoping to enhance their presence. If Polish firms do not invest directly in the Indian mining market, they will still have a chance to offer their equipment and expertise to other foreign companies, in case the latter invest in India.